

medicina

Dvije vrhunske znanstvenice na MEFST-u

Piše:
IRENA ZAKARIJA-GRKOVIĆ

Od 17. do 21. lipnja, Medicinski fakultet u Splitu imao je čast biti domaćin dvjema vrhunskim znanstvenicama iz Velike Britanije, prof. Fioni Dykes i prof. Pat Hoddinott, koje su, na poziv prof. dr. sc. Damira Sapunara, voditelja poslijediplomskog doktorskog studija Translacijska istraživanja u biomedicini (TRIBE), došle upoznati hrvatsku znanstvenu zajednicu s važnošću i ulogom kvalitativnih istraživanja.

Prof. Fiona Dykes govorila je studentima TRIBE-a o teorijskoj osnovi kvalitativnih istraživanja, te o metodama prikupljanja i analize kvalitativnih podataka, dok nas je prof. Pat Hoddinott upozнала s primjerima svojih istraživanja u kojima je koristila tzv. mješoviti pristup (engl. mixed-methods), tj., kombinaciju kvalitativnih istraživanja i randomiziranih kontroliranih pokusa. O vrijednosti prikazanog dovoljno govori činjenica da je škotska vlada preusmjerila financiranje odre-

denih preventivnih projekata na temelju rezultata njezinih istraživanja.

Prof. Hoddinott je također podijelila svoja znanstveno-istraživačka iskustva s nastavnicima Medicinskog fakulteta na njihovim već tradicionalnim "Znanstvenim srijedama" (polusatna javna predavanja iz raznih područja znanosti) gdje je govorila o ulozi kvalitativnih metoda u ispitivanju učinkovitosti javnozdravstvenih programa za prevenciju pretilosti i pušenja te u promociji dojenja.

Kako bi se kliničkim djelatnicima približila temeljna načela i potencijalna uloga kvalitativnih istraživanja, dr. sc. Irena Zakarija-Grković, dr. med. organizirala je na Klinici za ženske bolesti i porode jednosatno predavanje prof. Fione Dykes o ulozi kvalitativnih istraživanja u provedbi "Globalne strategije za prehranu dojenčadi i male djece". Predavanju je prisustvovao velik broj osoblja rođilišta, kao i patronažnih sestara Splitsko-dalmatinske županije te međunarodno certificiranih savjetnica za dojenje iz cijele zemlje.

S obzirom da se radi o vrsti znanstvenoistraživačkog rada koji je razmjerno nepoznat u biomedicini, pogotovo u Hrvatskoj, a koji sve više dobiva na važnosti u svijetu i sve mu se više prostora posvećuje u najboljim međunarodnim znanstvenim časopisima, iskoristili smo priliku te zamolile naše gošće da nam detaljnije opišu taj pristup istraživanjima.

Prof. Pat Hoddinott, prof. Fioni Dykes i dr. sc. Irena Zakarija-Grković

Iz društvenih znanosti prema medicini

Piše:
PAT HODDINOTT

Cilj kvalitativnih istraživanja jest dobiti duboki i bogati uvid u situaciju ili fenomen koji se proučava i zato je broj sudionika relativno malen u usporedbi s kvantitativnim istraživanjima

Kvalitativna istraživanja obuhvaćaju prikupljanje i sređivanje/uspoređivanje ne-brojananih podataka; naglasak je na osjetljavanju i razumijevanju društvenih situacija i fenomena. Metode koje se koriste za prikupljanje kvalitativnih podataka uključuju dubinske intervjue s pojedinačnim sudionicima, tzv. Fokus grupe (skupni intervjui u kojima najčešće sudjeluje do desetak sudionika), etnografska istraživanja gdje istraživač na terenu promatra i bilježi relevantne informacije o ljudima, situacijama, okolini i dnevnicima koje vode sudionici istraživanja. Podaci se najčešće temelje na onome što sami ispitanici kažu ili zapišu, ali u slučaju etnografskih istraživanja obuhvaćaju i opažanja istraživača.

Složeni proces obrade kvalitativnih podataka

Cilj kvalitativnih istraživanja jest dobiti duboki i bogati uvid u situaciju ili fenomen koji se proučava i zato je broj sudionika relativno malen u usporedbi s kvantitativnim istraživanjima. Sudionici se namjerno biraju iz populacije koja se proučava, primjerice ako istraživači žele saznati kakva su iskustva roditelja djece s autizmom, onda će se ciljati upravo na takve su-

dionike. Obrada kvalitativnih podataka složen je proces i postoji niz pristupa ovisno o istraživačkom pitanju, vrsti podataka, no i o teorijsko-filozofskim polazištima istraživača. Podaci se najčešće obrađuju tako da se iz pisanih podataka izvlače osnovne teme koje predstavljaju iskustvo ispitanika i/ili opažanja ispitivača. Te se osnovne teme mogu dalje kombinirati u teme višeg reda i još dalje u globalne teme. Podaci se mogu ilustrirati pomoću mrežnih dijagrama koji se obrazlažu pomoću isječka teksta ili istraživačkih bilješki s terena. Postoje brojni računalni programi koji se mogu uporabiti za obradu kvalitativnih podataka. Kvalitativna istraživanja su tradicionalno pripadala isključivo području društvenih istraživanja, ali se sve više koriste u medicini i srodnim područjima.

Kvalitativne metode se na više načina mogu primijeniti u istraživanjima iz područja medicine i zdravlja. Čak i u relativno jednostavnim eksperimentalnim istraživanjima, primjerice ispitivanju lijeka u usporedbi s placebom, kvalitativni intervjui sa sudionicima istraživanja mogu pomoći razumijevanju razloga zbog kojih pacijenti prestanu uzimati lijek ili odustanu od sudjelovanja u istraživanju. U složenijim istraživanjima, primjerice, ispitivanju programa za prestanak pušenja ili mršavljenja, kvalitativna istraživanja koja koriste intervjue i opažanja mogu imati još važniju ulogu.

Pomoć pri donošenju važnih odluka

Primjerice, intervjui s trudnicama koje su prestale pušiti zbog zdravlja svoje djece, mogu pomoći u osmišljavanju intervencija za prestanak pušenja među trudnicama. Uključivanje mišljenja pacijenata u plan istraživanja može učiniti istraživanje relevantnijim, prihvatljivijim i učinkovitijim. Na sličan način promatranje ili snimanje razgovora između liječnika i pacijenta može pomoći boljem razumijevanju interakcija koje predstavljaju prepreku ili motiviraju pacijente za prestanak pušenja. Ponekad istraživači imaju poteškoća u

uključivanju dovoljnog broja pacijenata. Intervju s pacijentima često mogu pomoći u otkrivanju jednostavnih stvari koje mogu olakšati uključivanje pacijenata, primjerice, način na koji je liječenje opisano u brošuri za pacijente.

Još jedna uloga kvalitativnih istraživanja je u objašnjavanju neočekivanih ishoda istraživanja. Tako, primjerice, program za uspostavljanje nove skupine za potporu dojenju u Škotskoj za pomoć majkama da duže doje, neočekivano nije doveo do povećanja stope dojenja. Istraživanja u kojima su promatrane grupe za potporu dojenja te provedeni razgovori voditeljima skupina i majkama koje jesu i koje nisu pohađale skupine, otkrila su složenu situaciju te pomogla boljem razumijevanju mogućnosti organizacije pomoći dojiljama. U Ujedinjenom Kraljevstvu se, prilikom donošenja odluka o financiranju znanstvenih istraživanja iz državnih/javnih resursa, sve češće koriste kvalitativna istraživanja kako bi se ispitalo mišljenje javnosti i pacijenata i osiguralo zadovoljavanje stvarnih potreba. U svim medicinskim istraživanjima važan je sustavni pristup, smanjivanje pristranosti i traganje za alternativnim objašnjenjima. Pritom su analiza riječi, interakcija i brojeva svi vrlo važni za razumijevanje značenja medicinskih istraživanja i zdravstvenih intervencija.

SVEUČILIŠTE U SPLITU PODRUŽNICA – SVEUČILIŠNI ODJEL ZDRAVSTVENIH STUDIJA

raspisuje

NATJEČAJ

za izbor:

1) Jednog nastavnika u naslovno znanstveno-nastavno zvanje docent u području biomedicina i zdravstvo; polju: farmacija, grani: medicinska biokemija, za potrebe studija Medicinsko laboratorijska dijagnostika, bez sklapanja ugovora o radu,
2) Jednog nastavnika u naslovnom nastavnom zvanju predavač u području biomedicina i zdravstvo; polju: kliničke medicinske znanosti, grani: radiologija, bez sklapanja ugovora o radu. Pristupnici natječaju trebaju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11 i 93/13) te uvjete Rektorskog zbora.

Posebni uvjet za izbor nastavnika pod točkom 1. je završena specijalizacija iz medicinske biokemije.

Osim dokaza o ispunjavanju zakonskih uvjeta, prijavi treba priložiti: životopis, presliku domovnice, presliku diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi odnosno akademskom stupnju, prikaz stručne i nastavne aktivnosti, popis radova, sažetak radova relevantnih za izbor, uvjerenje o specijalizaciji (za radno mjesto pod točkom 1.). Sva dokumentacija predaje se u dva primjerka. Na oglašena radna mjesta mogu se javiti osobe oba spola. Prijave se podnose u roku od 8 dana od objave natječaja na adresu: Sveučilište u Splitu, Sveučilišni odjel zdravstvenih studija, Ruđera Boškovića 31, p.p.464, 21000 Split, s naznakom: „Prijava na natječaj“. Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.